

כב א ב מ"י פ"י מהל'
סוקי ממון הל' ט הל'
יג סמך עשין מז:

מוסף רש"י

היה גדי כפות לו.
לגדש, ועבר סמוך לו.
לגדש, ונשרף עמו
חיוב. אגדי ואגדיש לפי
שאלו לו דין מיתה בשביל
העבד שהיה לו לנכות
(ועי' בב: חייב על
הגדי, דבעל חייב נמי
אחריו מזה הקמה, ומשום
דקס ליה בדרבה מניה
ליכא למתסוריה, דלית
חיוב מיתה על העבד
דהאיל ואינו כפות היה
לו לנכות, ופטור עליו
ממיתה ומתשלומין [קטן]
(א), עבד כפות לו
וגדי סמוך לו כו'
פטור. אפילו על הגדי
ועל הגדיש, דחייב מיתה
על העבד, דכתיב (שמות
כא) נקם ינקם, וקס ליה
בדרבה מניה, ואפילו לא
התרו בו שאלו הכה, הא
ק"ל דחייב מיתות שוגגין
פטורין, ובגדי לא שני לן
בין כפות לשאלו כפות,
ואידי דנקט בעבד נקט
בגדי [קטן טא: ובעי'
דע"ל בב: וליכא דלמרי
בגדי נמי דוקא נקט סמוך
פטור, דהיה לו לנכות,
והכי קאמר היה עבד
כפות לו או גדי סמוך
לו פטור, ואע"ג דפשיט
כסליי פרק שני (כ), שזר
כממונו, דאם הניח נחלת
עליו ונשרף חייב תסם
הוא דהניח על גבי שור,
דלא היה לו לשור לנכות,
אלא הניח היה לו לנכות
[קטן טא:]).

אשור שלא בכוונה. על פי עדים לשלם דמים כיון דשורו שלא
בכוונה אע"פ שאין יכול לנאכא שום ענין ליד כופר וקנס
משלם דמים אם כן באש נמי משלם דמים אע"פ שאין יכול לנאכא
שום ענין ליד כופר ולא דוקא אשור שלא בכוונה דכ"ש אשור
בכוונה דאי בכוונה פשיטא ליה ללא
משלם דמים היכי דייק מההוא דעבד
כפות לו דפטור דלמא ההיא בכוונה
דוקא אליבא דמ"ד אשור משום ממנו
פריך דהוא דומיא דשור אכל למ"ד
אשור משום חזיו היינו אדם המזיק:
וכי

מיהו בן חורין דמשלם כופר ע"פ עצמו והיכי
דמי דאי אתו סהדי ואסחידו ביה דקטל ולא
ידעי אי תם הוה אי מועד הוה ואמר מריה
דמועד הוא דמשלם כופר על פי עצמו היכא
דליכא עדים משלם דמים גבי עבד שאינו
משלם קנס ע"פ עצמו והיכי דמי דאי אתו

HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

עדים ואסחידו ביה דקטל ולא ידעי אי תם הוה אי מועד הוה ואמר מריה
מועד הוא לא משתלם קנס ע"פ עצמו היכא דליכא עדים לא משלם דמים
מתיב רב שמואל בר רב יצחק כל שחייב בבן חורין חייב בעבד בין בכופר
בין במיתה כופר בעבד מי איכא אלא לאו דמים איכא דאמרי הוא מותיב
לה והוא מפרק לה איכא דאמרי אמר ליה רבה הכי קתני כל שחייב בבן
חורין בכוונה על פי עדים כופר חייב בעבד קנס וכל שחייב בבן חורין שלא
בכוונה ע"פ עדים דמים חייב בעבד שלא בכוונה על פי עדים דמים א"ל
רבא אי הכי אשור שלא בכוונה ע"פ עדים נשלם דמים ומנא ליה לרבא דלא
משלם אולימא מדרתנן^(א) היה גדי כפות לו ועבד סמוך לו ונשרף עמו חייב
עבד כפות לו וגדי סמוך לו ונשרף עמו פטור האמר ריש לקיש כגון שהצית
בגופו של עבד דקם ליה בדרבה מיניה ואלא מהא דתניא^(ב) חומר באש
מבבור שהאש מועדת לאכול בין דבר הראוי לה בין דבר שאין ראוי לה
מה שאין כן בבור ואילו שהאש משלמת שלא בכוונה דמים מה שאין כן
בבור לא קתני דלמא^(ג) תנא ושייר אלא רבא גופיה אבעויי מבועיא ליה אשור
שלא בכוונה מי משלם דמים או לא מי אמרין גבי שור הוא דבכוונה
משלם כופר שלא בכוונה משלם דמים אבל אשור דבכוונה לא משלם כופר
שלא בכוונה נמי לא משלם דמים או דלמא כיון דגבי שורו שלא בכוונה
אע"ג דליכא כופר משלם דמים גבי אשור נמי אע"ג דבכוונה לא משלם
כופר שלא בכוונה מיתה משלם דמים ולא ידעין תיקון: כי אתא רב דימי
א"ר יוחנן כופר מה ת"ל^(ד) אם כופר לרבות כופר שלא בכוונה ככופר בכוונה
א"ל אביי אלא מעתה עבד נמי מה ת"ל^(ה) אם עבד לרבות עבד שלא
בכוונה כעבד בכוונה וכי תימא הכי נמי והאמר ריש לקיש שור שהמית את
העבד שלא בכוונה פטור משלשים שקלים א"ל^(ו) גברא אנברא קא רמית
כי אתא רבין א"ר יוחנן עבד מה תלמוד לומר אם עבד לרבות עבד שלא
בכוונה כעבד בכוונה ולריש לקיש נמי נימא מדעבד אם עבד לא דריש
כופר אם כופר נמי לא דריש אמרי לא עבד אם עבד לא דריש כופר אם
כופר דריש ומאי שנא עבד אם עבד לא כתיב במקום תשלומין כופר אם
כופר כתיב במקום תשלומין: וכן בבן או בבת: ת"ר^(ז) או בן יגח או בת
יגח לחייב על הקטנים כגדולים והלא דין הוא הואיל וחייב אדם באדם וחייב
שור באדם מה כשחייב אדם באדם לא שנא בין קטנים לגדולים אף כשחייב
שור באדם לא תחלוק בו בין קטנים לגדולים ועוד קל וחומר הוא ומה
אדם באדם שלא עשה בו קטנים כגדולים חייב בו על הקטנים כגדולים

שור

מיהו בן חורין. לאשכחן זיה כופר ע"פ עצמו: והיכי דמי כגון
דאסור סהדי כו'. דהכא דלאי משלם כופר דכופרלא כפרה ולא
קנסא דליפטור משום הודאת עצמו והיכא דליכא עדים כלל הוא
דפטורא מכופר משום גזירת הכתוב דאין השור נסקילה והכא

הרי השור נסקילה בהעדאת העדים
דאי נמי תם הוה זר סקילה הוא
הלכך היכא דליכא עדים כלל דאינו
זר כופר משלם דמים. אכל עבד דלא
משכמת זיה קנס ע"פ עצמו דאי נמי
אסור סהדי ואמרי קטל עבד ולא
ידעין אי תם אי מועד ואמר מריה
מועד הוא דפטור מקנס אע"ג
דהשור נסקילה ואפילו תם כדאמרין
לקמן כל שחייב מיתה בזן חורין
חייב בעבד מיהו מודה בקנס פטור
הלכך כי ליכא עדים כלל אפילו דמים
לא משלם: אלא לאו דמים. וקתני
כל שחייב בזן חורין חייב בעבד
וכיון דאמרנו בן חורין ע"פ עצמו
משלם דמים אמאי קתני לגבי עבד
אינו משלם ע"פ עצמו: הכי קאמר
כל שחייב כו'. הכי פירושא דכרייתא
דקתני כל לאו במודה מפי עצמו^(א) קאי
אלא בהעדאת עדים כסתם כל באי
לנ"ד והעדאת עדים ליכא מידי
דמחייבת בזן חורין דלא מיחייב בעבד
והכי קאמר כל שחייב בזן חורין
בכוונה ע"פ עדים כופר כלומר כל
שחייב בזן חורין כופר כגון בכוונה
וע"פ עדים חייב נמי בעבד בכוונה
ע"פ עדים קנס שלשים דלא השור
בסקילה וכל שחייב בזן חורין דמים
והיכי דמי כגון שלא בכוונה ע"פ
עדים חייב נמי בעבד דמים אכל ע"פ
עצמו אע"ג דבזן חורין משלם דמים
בעבד פטור כדאמרן הואיל ומצינו
חילוק בע"פ עצמו בין כופר דבן
חורין לקנס בעבד אכל בעדים שלא
בכוונה לא אשכחן חומרא ככופר
מזקנס דהכא והכא פטור הלכך לגבי
דמים מרובהו כי הדדי נהנו: אי
הכי. דשורו שלא בכוונה ע"פ עדים
דליתיה בתורת כופר משלם דמים כיון
שיש דמים למיתה אדם במקום שאין
כופר וקנס אשור נמי דליתיה בתורת
כופר לשלם דמים שלא בכוונה דלא
ישנה בתורת מקין ומיהו בכוונה
פשיטא לן דפטור דקס ליה בדרבה
מיניה: היה גדי כפות לו. לגדש:
חייב. אגדי ואגדיש ופטור על העבד

דהיה לו לנכות: עבד כפות לו וגדי סמוך לו. ונשרפו עמו פטור. וקסבר רבא האי פטור אעבד וגדי קאמר אעבד משום דאין תשלומין לעבד
אלא במקום קנס כשור המועד ואגדי משום דהיה לו לנכות אכל משום דקס ליה בדרבה מיניה לא פטור ליה דקסבר אשור משום ממנו ואין כאן
חיוב מיתה: האמר ר"ג. כפ' כילד [לשילב כ:]: כגון שהלך בגופו של עבד. דליכא עליה חיוב מיתה ואפילו אגדיש נמי פטור ליה משום דקס ליה בדרבה
מיניה: בין דבר שאין ראוי לה. ליחסה נירו וסכסכה אכזבי: ואילו שהאש משלמת שלא בכוונה. דליכא דרבה מיניה דמים: מה שאין כן
בבור. דפטור זיה מיתה אדם דכתיב שור (שמות כא) ולא אדם לא קתני: אלא רבא גופיה. הא דאזכיר לעיל אשור שלא בכוונה לאו דפשיטא ליה
דלא משלם ובמיתותא מייתי לה אלא בלשון בעיא אימתי לה והכי קאמר ליה רבא לרבה אי הכי דשור שלא בכוונה שאין כופר יש דמים אשור
שלא בכוונה מאי: אכל אש דבכוונה לא משלם^(א) כופר. חדא דאין כופר באש ועוד דקס ליה בדרבה מיניה: לנכות כופר שלא בכוונה.
אע"ג דאין השור נסקילה ופליגא אדרבה: לנכות עבד שלא בכוונה. לקנס: אם כופר כפי במקום תשלומין. דקסבר דלרביי אחרוני
אתא לתשלומין דלגופיה לא אכטריך דהוה ליה למכתב כופר: אם עבד לא כפי גבי תשלומין. אלא גבי נגימה אם עבד יגח [שם] ולגופיה
אכטריך לחלק בין עבד לבן חורין: לחייב על הקטנים. סקילה: והלא דין הוא. ולא כריך קרא: הואיל וחייב. מיתה באדם ההורג את
האדם: וחייב. מיתה שור באדם: לא חלקם בין נהרגים קטנים לגדולים. דכתיב [ויקרא כד] כי יכה כל נפש אדם אפילו קטנים במשמע: מה
אדם באדם שלא עשה כו"ס. רוחא קטן כגדול דכתיב [ויקרא כד] ואיש כי יכה איש ולא קטן: חייב בו. על הנהרגין קטנים כגדולים:

שור

(א) לעיל דף כב: לקמן דף
סא: (ב) לעיל דף י ע"ש,
(ג) [סוכה נד. ושי"ג],
(ד) [מעטות ד: ושי"ג],
(ה) סא: כו',

תורה אור השלם

1. אם כפר יושת עליו
ותן פדיון ופשו בכל
אשר יושת עליו:
שמות כא ל
2. אם עבד יגח השור או
אמה כסף שלשים
שקלים יתן לאדניו
והשור יסקל:
שמות כא לב
3. או בן יגח או בת יגח
במשפט הזה יעשה לו:
שמות כא לא

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה הכי קאמר
וכי מפי עצמו קאמר אלא
בהעדאת: (ב) ד"ה אכל אש
וכי לא משלם דמים חדא: